

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ligfrid Svensson, Höör*
 Härad: *Frosta* Berättare: *" "*
 Socken: *Höör* Berättarens yrke: *f. d. vagnmakare*
 Uppteckningsår: *1958* Född år *1880* i *Höör*

Härvandeskap, förlossning, barnsäng o. kyrktägning
Det späda barnets klädsel och vård. s. 1-7
Barnets vård o. uppfostran under förskoleåldern.
s. 8-9
s. 10-13.

Lu F 96

" 97

" 98

Jag har varit hantverkare, blev gift 1912 och nog var det min största önskan att bli egare till ett halvt dussin barn men det blev mig inte förunnat, min hustru var nio år äldre än jag kanske det har inverkat, inte vet jag, men man får ju vara nöjd med sin lott å tänka best som sker. Vi var sex sysskon hemma och min fader var hantverkare han som jag, å där gick ingen nöd på oss å trevligt hade vi med varandra å höll noga reda på varandra, Far hade alltid ett regålt björkris som låg uppe på den stora dalaklockan å ve den som inte uppförde sej ordentligt, å resten fostrade vi varandra, å mor var vår medlare hon försökte alltid att ställa till rätta utan stryck, men vid uppenbar ohydnsad var det Far som fick statuera ett exempel å det gjorde han alltid mycke härbart, så de där björkriset tittade vi alltid upp till med en viss respekt, å mycke spektakel dunstade bort vid åsynen av björkriset. Ja pojkar å flickor är ju lika nödvändiga båda, å nog är det dom som önskar sej en pojke å får en flicka, men i regel blir dom nöjda med vad dom fått å vill sällan byta

Luf 96, 97, 98
1.

Barn utom äktenskap kallade man i min barndom
å ungdom alltid för oäktingar, å i regel fick modern skäl-
dra försorg om barnet ingen lag över fadern det var frivilligt
å inget barnbidrag, för det mesta var det mormor som fick
ta hand om barnet, å modern ut å ta tjänst och i många
familjer var dom lite betänkliga att taga en sådan ung
moder i sin tjänst, isynnerhet där som var unga söner,
Jag tyckte alltid det var stor synd om sådana barn som
inte så att seja, inte hade någon fader, dom skäl- led nog
mången gång då andra barn talade om sin far hur busi
å pråchtig han var, så det kunde hända att barnen skäl-
kunde fundera ut en riktig trovärdig historia om en rich-
tig hjälte till fader som skickade så mycke penningar å
allt möjligt, ifrån Amerika å när jag bara blir lite stö-
re skall jag resa till honom å hjälpa honom att fånga vill-
da hästar så det skall bli riktigt kul, å jag skall skriva ett
riktigt långt brev till dej för vi har ju alltid varit goda vänner,
å mormor skall få till en ny fin kappa istället för sin slitna
schal.

Ja nu e hon på de viset igen, sade dom oftast om sådana slinker som gång på gång kom till fattighuset å skulle föda barn, dom kom alltid i god tid å gick å möjade sej, i regel latåddor som tog sej goda stunder, å sen allting var över stannade dom kvar så länge dom fick, å tog sej goda stunder på mytt, dom hade inget hem, i regel fick dom logera på hemmet å amma barnet en tid, å samtidigt ta lite arbete i närheten, på plantskolan till exempel där var det åhord för vad som blev skött, och barnets fader kunde dom sällan uppge ibland var det många på en gång så det var inte lätt att klara upp, å på den tiden tog dom inte blodprov, det var sällan någon som ville taga emot sådana barasom fosterbarn, så i regel fick dom auktioneras ut till den lägstbjudande pr. år, ibland fick sådana barn fara mycke illa, men också kunde dom råka ut för hyggliga menskor som tog väl vara på dem å gav dom en dräglig uppfostran ja till och med adopterade dem, då dom inte skälvt hade något barn. Här i Flöör har vi särskilt ett exempel på en sådan som har blivit en dugande man

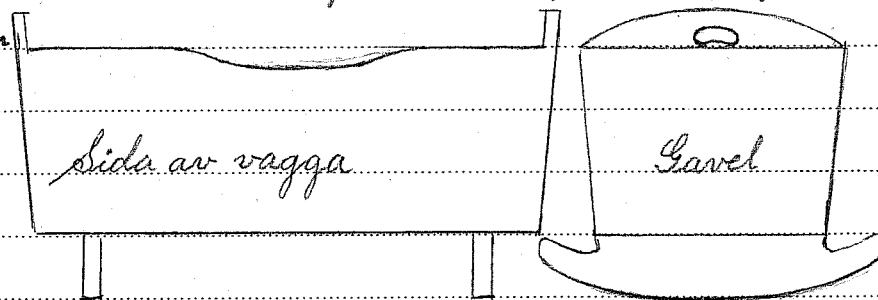
Barnmorshen kallades ofta här för Joramoran och hade hela församlingen på sin tjänst, men i nödfall hjälptes grannsocknarna varandra, deras lön var inte stor men fri bostad. Å vedbrand och 300 kr om året det ansågs ju ganska skapligt på den tiden, något B.B. fans inte då, så all förlossning försiggick i hemmen, å fans det barn förut var det alltid underhandlat med någon granne att liksom komma å bjuda dem hemmavarande syshonen på något gott å iblan få stanna under natten, Sedan då grannen medelats att nu allting var över fick barnen gå hem å till sin stora överraskning finna en liten syster som storken passat på att släppa ner i mors säng för att trösta henne med så att hon nu snart skulle bli frisk igen, för det bästa mor viste var såna här små barn, men så sa stora syster, han kunde väl haft en liten docka till mej den där storken, jag förstår han inte riktigt, han gör sådan skillnad, jag ska tala om de i kväll när jag ber min aftonbön, ja så skulle ju lilla syster beskådas, det var ju inte så mycke att se hon kunde ju knappt titta upp jag tycker hon kunde minstunde nicka mot oss sa stora syster

Tid varje forlossning brukades alltid att je barnmorshan en slant hos hantverkare å jemene man var det i regel en femma men hos rika bönder å tjöpstafolk kunde det bli tio gånger så mycke å mängen gång lite extra mat med hem, barisångskvinnan brukades ju alltid uppvachtas av grannqummorna med lite god mat å dryck, för det mesta fick då barnmorshan också en släng av sleven, villket hon också var vârd, för många gånger fick hon fara mycke illa, den som hade ett så stort districkt, hon fick många gånger upp mitt i natten, ut på en vântande hästskjuts å sitta på en dålig skumpande härra å dåliga vägar nästan hela mil, å i regel var det alltid mörkt kallt å rågnigt, hästen skulle ju i regel trava undan vad han orka, inne i skogarna var ju så mörkt att dom inte kunde se en hand framför sej, då var det bara att låta hästen råda sej skålv dom ser ju i mörke å hem går han om han får rå sej skålv, å risken att möta någon var inte stor, folk höll sej hemma om nätterna då, å några bilar fanns inte, inte en cykel med lychta en gång som kunde skrämma hästen, det var bara stormen som tjöt i träden

Kyrktagningen kallades ofta att den nyblivna modern skulle stå till skrift eller gå till kyrkes å detta skulle anmälas på pastorsexpeditionen av fadern och då var det brukligt att lägga en slant i en sparböna som var tillgänglig på expeditionen och hållt en träkrona eller två, efter råd å lägenhet, och modern skulle helst åtföljas av barnets gudmoder, och knäböja vid altarringen och efter prästens läsning å böner tog han henne vid handen å reste hånne upp, allt strax innan predikan inför allt folket, sedan hon först fick hon gå ner i kyrkan å sätta sej bland annat kyrkfolk i regel efter var det lite bjudning i hemmet liksom barnets första födelsedag då det riktigt skulle beskådas, å skulle man ju se vem det mest liknade, å så diskuterades det i villhet tecken i almanackan som barnet var fött, där var ju vådurens twillingarnas fiskens med flera, å så ny eller nedan, därpå berode mycke hur den nye världsmedborjarens, hynne hynne å öde skulle sig gestadla, Människorna förrättade sig mycke efter månens ny eller nedan i allt vad dom företog sig, när dom sädde å satte planterade träd å fällde träd.

²
Även jag är en trogen måndyrkare, ä jag stöder mig på fackta
det är inget skrock, för det första ebb och flod, det är ju månens
inverkan på vår jord, för det andra om man fäller ett träd
(som skall användas till gangsvirke) då månen är i ny så spricker
stocken, och säger man sedan upp stocken i plankor så spricker
dessa i båda ändar, or ä mask går i träet innan det är riktigt
torrt ä fortsätter härmed så länge det finns till, rotskott slår
upp ifrån den avhuggna stubben, däremot om man fäller trädet
då månen är i nedan så blir trästocken hel utan sprickor
likaså dom uppsågade plankorna av nämnda stock blir utan
sprickor och aldrig går där någon som hålt mask i detta trä,
och stubben slår aldrig upp rotskott. Detta är egna erfaren-
heter i mitt långa träarbetare liv, och min Faders före mej,
Så kunde man uppräknat mycke utav månens inverkan på jordiska
ting men det passar kanske inte i detta sammanhang, men varför
skulle inte månen inverka på oss människor också, mycke därför att
att vi inte skall vara lika alla. Våra fäder hade alltid mening
med vad dom gjorde och fastställde, praktisk erfarenhet bakom
allt

Det är så oändligt många frågor på dessa frågelister som inte jag kan besvara, det passar nog bättre för en kvinna, såväl har jag aldrig haft något barn. Men nog minns jag att vårans Mor höll oss både hela å rena och bada fick vi varje lördagskväll i en stor tvättbalja och Mor tog temperaturen i badvattnet med armbågen och nog tyckte vi att det var varmt nog, och sen då ackten var över så på huvudet i säng, en å en, sen sov vi till söndagsmorgon, då det smakade bra med havregröt å mjölk å en bra smörgås med rökat lammhöt på, och till bords fick vi alltid läsa. Gode Gud velsigna maten, mat i Jesu namn, och från bords, Tack Gode Gud för maten, tack Far å Mor, å så fick vi venta till alla var färdiga, sen vi sedan alla var söndagsfina och det var sommar fick vi följa med Far ut i skogen å titta på alla fåglar å djur å lära oss vad dom hette alla och vad alla träslag hette m. m. om vinntern åkte vi hållke

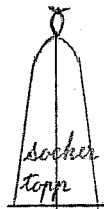

Jag mins att så fort mina yngre syskon var födda fick dom sin sängplats i vaggan å där fick dom kolla till dom var nära års gamla sedan fick dom dela säng med något av syskonen eller en egen liten säng det berödde på omständigheterna, och vaggan blev sedan placerad på vinden tills nästa ättelägg gjorde anspråk på den, Ja så var det ju att lära den som hade övergivit vaggan att stå på benen, krypa det gick ju liksom av sej själv, men stå å gå det var ju lite vanskligare så där behövdes lite hjälp, å så var det ju att lära äta, hitta munnen det var liksom ofött, men fint folk har ju alltid lite verktyg att stoppa i munnen med å det fick ju läras till att börja med var det säkrast med en liten sked, den tog inte så myck emot som gaffel eller kniv å munnen skulle inte ^{ha} större bredd, det räckte som det var tyckte Far, å Mor klagade inte hållre på bredden, men så näsan skulle också hållas i puts så det inte kom förmycke mor i skeden för dom första åren är dom gärna inga kostförachtare utan aptiten gör sej gällande både först å sist, å det ser ut som dom trivdes med lite av varje, men övning ger ju färdighet.

Att stoppa i munnen övar man sej i regel allra minst tre gånger om dagen, å småparvlar dom får nog träna lite oftare för att hålla balansen, men övning ger ju färdighet å till sist går både det ena å andra, men se näsan det var ett kapittel för sej, dom snörede pågana ble gärna dom bästa, minstunde för i världen, men vi har ju en ny tid nu så jag vet inte om det stämmer nu. Emellertid dom omtalade parvlar brukade ofta att dra ett tag med armen under det lilla snyddet å då var det ju helt naturligt att armen blev lite klenig, å för att få lite hyfs på honom för den saken brukade man skrämman med kråkan, å seja hör du inte att kråkan skriker mör arm snöras så låter du inte bli att klina ner dej på det viset så kommer kråkan å tar din näsa. Ungefär var det för vår lille verdsmedborjare samma förhållande med sotaren han kom å tog hela karen om han gick å smet ner sej förmycke, å slapp ner honom genom skorsten så han kom att likna en riktig sotare, å så ville mor inte kännas vid honom för hennes pojke var en ren prydlig påg.

Angående lekar innan skolåldern får jag försöka återge en del som jag minns, vi brukade ofta leka handelsbod där i regel ett par flickor voro handelsinnehavare, (vi hade ju då en hel del av grannbarnen med) för det första var det ju en disk som skulle till, och därtill fick en påkläda tjensgöra, som låg på sidan med öppningen inåt handelsboden, och i denna disk var hyllor, för diverse handelsvaror som var lätt äthomliga för handelsinnehavarinman, där var krusbär å vinbär som var mycket begärliga för hundkretsen å hade en strykan- de åtgång så dom måste ransoneras, så ifrån Fars vagnmak- are verkstad där var ju i oändlighet med små träbitar som fick tjensgöra till allt möjligt och omöjligt, å sågså det blev det bästa patentmjöl av alla sorter å kutterstichor blev den finaste ejderdun och trillor som var avshurna från ny- svarvade hjulnavsändar blev prächtiga ostar men dom de- lades inte på, utan hunden fick ta osten hel som den var å det gjorde ju inte ett dugg, för penningar fattades ju inte å för övrikt kunde dom användas som trillor i en annan lek.

Penningar dom var ju av skilda slag, sedlar klipptes i öns-
skade storlekar av så grant paper som möjligt, och plän-
böcker fick gamla almanacher tjensgöra som, och växelmynt
var fjällt av gamla grankottar i olika storlekar, väg var en
liten trekantig träbit med en brädstump över som vågarm,
så allt skulle vägas korekt, vickter fick vi lå-
na gamla remintonblykylor av Far, som skulle stöpas om ändå,
kunder fattades inte, så affären gick över förväntan mycke bra.
Leka häst det var ju också något som var mycke trevligt,
bara man kunde få tömmar som höll, vanligt segelgarn var
rent förkastligt det rök ju sönder vid minsta väghrök, för se
på den tiden fanns det ystra hästar som fordrade stark doning,
det bästa man kunde få tag på var såkallad sockertoppa band,
trätlinor var inte till på den tiden annars hade det nog gått bra,
men vi hade toppsocker då, det var långt innan bitsockret var
uppfunnet, och just på dessa sockertoppar var ett grovt band
bindit runt, och upp över skålva toppen så man kunde hän-
ga denna topp, det var väl för den skulle hålla sej torr, ä inte bli-

Tupplösningsstillstånd, ett vitt mjukt papp först om denna sockertopp å sedan detta starka band på fyra sidor, Mor brukade alltid låna en sharp mejsel å en hammare ute från verkstaden och hugga denna topp i bitar å lägga i en plåtburk för att sedan efter hand knipa i lämpliga bitar med en så kallad sockertång, å just då var det till att försöka förvärva sig detta präktiga band, som var så brukbart för en påg, hade man ett sådant och ett bra hasselpö så kunde man tåmja vildhästar, så hörde man ända till hästmarknaden å bytade bort sin ystra fåle å fick en något stillsamare i stället å på köpet kunde man ibland få en bit brunsocker som man i regel delade med sin häst. Så lekte vi pjett, den som var pjett han skulle springa efter dom andra å försöka pjetta till en annan å så var han pjett, å så skulle det helst gå laget runt så alla hade varit pjett näm gång, å så var det tafast-leken där dugde det inte att bara pjetta till varandra utan där skulle man verkligen hugga fast å hålla honom fast, å sen var det hans tur att gå fast å så gick det laget runt.